

ЕЛЕКТРИФИКАЦИЈА ЊИВА У СРБИЈИ

► **Рад система за наводњавање на струју, дугор 1.600 метара, кошта шест пута мање него на дизел гориво, бар двоструко мање живог рада, одржавање је знатно јефтиније, а немерљив је и допринос очувању животне средине**

У Србији се наводњава само 54.000 хектара, односно око три одсто укупног пољопривредног земљишта, што је за готово четири пута мање од светског просека. Разлог су изузетно велика улагања у односу на цену коначних производа, насталих у постројењу сатвеној структури у којој преовлађују жирице, с најмањим приходом по јединици површине. Истина, приметна је све чешћа пракса да се подижу вишегодишњи засади који дају већу добит по хектару. Али, инвестиције у системе за наводњавање су и даље изузетно велике и износе између 3.900 и 6.200 евра по хектару. Очигледно су и у тој области неопходне одговарајуће иновације. Наука и струка не мирују. Као што коришћење електричне енергије најављује велику револуцију у покретању аутомобила, тако је све извесније да се електрификација убрзано приближава и њивама. Већ се појављују први трактори и неке друге машине на електрични погон, а и наши стручњаци у пракси доказују велике предности у коришћењу електричне енергије чак и у покретању система за наводњавање. О томе је у току 85. међународног пољопривредног сајма у Новом Саду било речи и на штанду Шпаније, где је, између осталог, представљена изузетно добра сарадања новосадске компаније "Интел агро" и шпанске *RKD Irigaton*.

Сарађујемо с великим бројем компанија из Шпаније, Италије и Турске на изградњу инвестиционих објеката у пољопривреди, каже за "Пољопривредник" дипл. инж. Милан Угљанин, директор фирме "Интел агро" из Новог Сада. Шпанска компанија *RKD Irigaton* производи савремене машине за вештачку кишу и обезбеђује сигурну подршку корисницима током читавог века експлоатације. Наша фирма ради заливне системе, од пројектовања до испоруке, монтаже, изградње ценовада, црпних станица, по систему "кључ-у-руке". У наваши опреме придржавамо се економског патриотизма, а у иностранству купујемо само оно што се код нас не производи. У сарадњи са *RKD Irigaton* смо пре три године инсталирали први и највећи ренцлер у свету на елек-

Ренцлер штеди и чува природу

трични погон на имању "Дожа Ђеђ" АД код Бачке Тополе. Дугор је чак 1.600 метара и представља својеврсно "светско чудо". За покретање тако велике машине применили смо иновационо решење тиме што смо ниски напон од 400 подигли на 1.000 волти.

Фото: Милан Угљанин

Већ у првој години експлоатације показале су се огромне користи, па је власник тог имања за следећу сезону наручио истоветни систем. За ову годину такође, а у плану те компаније је куповина и четвртог ренцлера истог типа.

Преговарамо и са једном великом пољопривредном компанијом у Војводини да 10 њихових система за наводњавање, који користе дизел као погонско гориво, преиначимо за употребу електричне енергије. Рачуница је више него убедљива. Наш ренцлер на електрични погон је прошле године радио 2.700 сати и потрошио електричну енергију у вредности од око 13.000 евра. У истим условима било би неопходно уложити бар шест евра. У истој машини дизел мотор са 300 коњских снага електрични погон, у односу на дизел мотор са 300 коњских снага, захтева бар двоструко мање живог рада у опслуживању, а трошкови одржавања су неупоредиво мањи, јер је, после неколико година, довољно да се мања само лежи. Трошкови експлоатације су 15 пута мањи, а нема загађивања ваздуха, земљишта и воде као приликом коришћења дизел горива. Предности препознато је и Министарство за науку и технолошки развој, које нам је лане на такмичењу за избор најбоље иновације у Србији доделило другу награду за примену електричне енергије у системима за наводњавање.

Све доскора електрификација је заобилазила пољопривреду и због удаљености њива од извора електричне енергије. Међутим, постоји могућност коришћења напона од 20.000 волти преко далеководна и трансостаница, али је то изузетно велики трошак за релативно јефтине продукте у пољопривредној производњи. Према речима Милана Угљанина, наша држава је пре три године финансирала електрификацију 200 хектара у околини Лесковаца. Уложено је 525.000 евра за подизање 500 стубова и изградњу осам трансостаница. Фирма "Интел агро" је на имању "Ђеђошево" код Бачке Тополе увела струју на готово истој површини, користећи постројење трансостаницу са њихове фарме и без међног електричног стуба, па је цена била пет пута мања.

Срећином прошле године најављиван је почетак изградње четри система за наводњавање у Војводини на 20.000 хектара уз помоћ врло повољних кредита Уједињених Арапских Емираата у износу од око 100.000.000 долара. Када се томе дода, како се планира, још око 60.000 хектара у централној Србији, наша држава би требало да достигне ниво од 10-15 одсто површина под заливним системима. Позитивна искуства с електрификацијом њива знатно би допринела да планирана изградња система за наводњавање буде бржа, успешнија и ефикаснија.

Б. Крстин